herpy

SALAMANDRE

Western Tiger Salamander

Ambystoma mavortium

Ambystoma mavortium er en kraftig, op til 30-35 cm lang salamander fra Nordamerikas prærier, skove og halvørkener, med gule tværbånd og pletter på mørk bund. Larverne lever i vand, mens de voksne tilbringer det meste af livet i selvgravede gange og kommer frem om natten. Nogle dyr forvandler sig aldrig og bliver kønsmodne med gællerne i behold.

Familie: Ambystomatidae Udgivet 16. november 2026 **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-30 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Halvørken og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**50 × 25 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**18-22 °C**
Temperatur, nat	**16-20 °C**
Luftfugtighed	**80-95 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**5-36 mdr.**
Æg pr. sæson	**100-1.000**
Klækning	**19-50 dage**
Larvetid	**75-150 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Andre larver og små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES og står ikke i EU-bilag A-D. Den står ikke på listen over forbudte dyr i BEK nr. 1261/2015.

Om arten

Ambystoma mavortium er en tykkroppet salamander med bredt hoved, korte tykke ben og en kraftig hale. Voksne dyr, der har forvandlet sig, er typisk 15-30 cm lange, regnet med hale; enkelte kan nå 35 cm. Angivelserne svinger dog, og nogle steder står forvandlede dyr til kun 8-17 cm. Dyr, der bliver i larveform, kan blive 18-38 cm lange.

Ryggen er grå, mørkebrun eller sort med tværbånd og pletter i en mudret gul. Tegningen varierer meget gennem udbredelsesområdet: *A. m. mavortium* har tydelige gule tværbånd, *A. m. nebulosum* har små, få pletter, *A. m. melanostictum* har et netagtigt mønster af tynde, mørke streger på lysere bund, og *A. m. diaboli* er olivenbrun med spredte mørke pletter.

Underarterne går i hinanden, og der er udsat larver mange steder, så et dyr fra handlen kan sjældent bestemmes til underart. Larverne har skiftevis mørke og lyse pletter på ryggen og lyse striber langs siderne.

Arten har to former i foderadfærd: en almindelig og en kannibalsk med bredere hoved, større kranie og en ekstra række tænder i ganen. Den kannibalske form udvikles, når larver af forskellig størrelse holdes sammen. Hannen er større end hunnen og har længere og højere hale, og i yngletiden er hans kloak større end hendes. Arten lever typisk 10-20 år i fangenskab.

Ved trussel løfter dyret halen, og hudkirtlerne udskiller et tykt, hvidt sekret, der skal skræmme rovdyr væk. Sekretet er giftigt og kan irritere slimhinder, så vask hænder efter håndtering. Giften er beskrevet hos den nærtstående *A. tigrinum*.

A. mavortium blev beskrevet af Baird i 1850. Arten indgår i et kompleks af nært beslægtede arter og underarter, hvor *A. tigrinum* er den østlige, og den blev længe regnet som en underart af den. Flere tal i denne vejledning, blandt andet for æg, larvetid og levealder, er lånt fra *A. tigrinum* og fra komplekset som helhed.

Udbredelse og levested

Ambystoma mavortium lever i det vestlige Canada (British Columbia, Alberta, Saskatchewan og Manitoba), i den vestlige halvdel af USA og i det nordlige Mexico. I USA går udbredelsen helt til den sydlige spids af Texas, men ikke længere mod øst end Dakota og Oklahoma. Arten findes kun sjældent i Californien og Nevada.

Enkelte bestande, blandt andet i det sydlige Arizona, stammer fra udsatte larver, som bruges som agn. *A. tigrinum*, den østlige art i komplekset, lever øst for det område.

> **Oprindelig udbredelse:** Canada, USA og Mexico.

LEVESTED

A. mavortium findes i et bredt udvalg af levesteder: løv- og nåleskove, åbent land, enge, græssletter og halvørkener, som regel i sandet eller løs jord. Dyrene bor oftest tæt på de vandhuller, hvor de yngler: grøfter, langsomme vandløb, kvægtanke, mergelgrave, kildefyldte damme og højtliggende søer. Vand med rovfisk undgår de som regel.

De voksne lever det meste af året under jorden i selvgravede gange eller i andre dyrs huler, og de er set mere end 60 cm nede. Det beskytter mod ekstrem varme og kulde. Efter regn vandrer de til yngledammene om natten; hannerne ankommer først. I tørre perioder samles dyrene i bunker under dække eller nede i jorden.

Pasning

TERRARIET

Voksne dyr kan holdes i mange slags beholdere. Den enkleste er en stor plastikkasse med tætsluttende låg og mange små ventilationshuller; et akvarium med trådnetlåg giver bedre udsyn. Ét voksent dyr skal have mindst 50 × 25 cm i bundareal, to voksne af samme størrelse mindst 75 × 30 cm. Gulvarealet er vigtigere end højden. Låget skal sidde fast, for dyret er stærkt og kan skubbe et løst låg af. Bunden skal være mindst 10 cm dyb og fugtholdende, så dyret kan grave sig ned.

Brug fugtig muldjord uden gødning og tilsætningsstoffer, kokosfibre eller en blanding af de to. Lad underlaget skråne, så der er en fugtigere og en tørrere side; dyret regulerer selv sin fugt. Undgå tørv og andre sure underlag: de kan give tab af salte i kroppen og i værste fald døden. Bark og flis af ceder og fyr må heller ikke bruges, for olierne er giftige for padder. Fjern ekskrementer og foderrester flere gange om ugen, og skift underlaget hver 1.-2. måned, eller når det lugter surt. Giv mindst ét stort skjul pr. dyr, fx et halvt rør, en kork- eller rodstamme eller en flad sten. Fugtigt, ublegt køkkenpapir med sammenkrøllede stykker som skjul er godt til karantæne og til at tage afføringsprøver.

Brug ikke grus eller sten, som dyret kan sluge; sten til pynt skal være større end dyrets hoved. Levende planter bliver gravet op, så brug kunstige. Larver og neotene dyr holdes i et separat akvarium, så langt og bredt som muligt, med cyklet filter, skjul til hvert dyr og afskærmning mellem dem. Regn med højst ét stort dyr pr. 20 liter vand. Nyindkøbte larver sættes i karantæne i 60 dage.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

TEMPERATUR

Temperaturen skal ligge på 18-22 °C om dagen og gerne lidt lavere om natten, både for larver og voksne. Arten tåler kulde bedre end varme. Larvebassinet opvarmes ikke, og vandet må ikke komme over 24 °C. Over 25 °C i længere tid er livsfarligt for voksne. Ved køligere temperatur æder dyrene mindre.

Placér beholderen køligt, uden direkte sol og uden varmelamper. Arten har ingen fast vinterhvile i fangenskab, men appetitten falder ofte om vinteren, også ved stuetemperatur.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Underlaget skal være fugtigt, men aldrig vådt eller mudret, for dyret optager vand gennem huden og drikker ikke med munden. Luftfugtigheden er ikke målt for arten; et fugtigt underlag giver omkring 80-95 %. En fugtgradient fra en fugtig til en tørrere side gør, at dyret selv kan vælge. Sprøjt underlaget med afklaret vand eller kildevand, når det ser tørt ud. I tørre stuer kan det være nødvendigt dagligt, i fugtige stuer kun en gang om ugen.

God ventilation er vigtig: et for vådt og lukket miljø giver hudinfektioner.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

En lav, tung vandskål er ikke nødvendig, men den er en god sikkerhed: bliver underlaget for tørt, søger dyret ned i skålen, så den forebygger dødsfald af udtørring. Voksne dyr svømmer dårligt, så der må ikke være dybt vand i opstillingen. Skift vandet hver 3.-4. dag, eller når det er snavset.

Brug postevand behandlet mod klor og chloramin eller kildevand; destilleret og demineraliseret vand må ikke bruges. Vand til larver og neotene dyr skal være behandlet på samme måde, og filteret skal være cyklet, før dyrene kommer i, ellers stiger ammoniak og nitrit, som er giftige for padder. Kontrollér værdierne, og skift vand dagligt, indtil filteret er etableret. Vandet må ikke blive varmere end 24 °C.

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og har ikke brug for særligt lys. Der er ingen viden om, at den har brug for UVB, og kraftigt UV-lys kan skade øjne og hud hos padder. Almindeligt dagslys i rummet eller et svagt lysstofrør om dagen og mørke om natten giver en fin døgnrytme. Beholderen må ikke stå i direkte sol.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Larver og neotene dyr æder regnorme, kompostorme, passende store fårekyllinger, voksmøllarver og små fisk. Små stykker kød kan gives som en enkelt middag, men ikke som hovedfoder, fordi kød mangler vitaminer og mineraler. Optøet frossen fisk bør ikke udgøre en stor del af kosten, for det kan give mangel på thiamin. Ved 18-22 °C fodres to til tre gange om ugen, til dyrene holder op med at jage maden. Fjern uspist foder, så vandet ikke forurenes.

Nyindkøbte larver, som har sultet, tåler ikke store måltider. Giv dem små, hyppige måltider, fx stykker regnorm, dagligt i flere uger, og skær så ned til to til tre gange om ugen med større portioner.

Voksne dyr æder fårekyllinger, kakerlakker, nyskiftede melorme, regnorme, larver af voksmøl og nyfødte mus. Regnorme er det bedste hovedfoder, for de har et godt forhold mellem kalk og fosfor. Fårekyllinger er fattige på kalk og skal tarmfyldes eller pudres med kalk og vitaminer en til to gange om ugen. Nyfødte mus og voksmøllarver er fede og gives kun sjældent. Ved omkring 22 °C fodres voksne to til tre gange om ugen, ved 16 °C og derunder er en gang om ugen nok. Giv så meget, dyret kan æde på flere timer eller natten over. Fjern uspiste fårekyllinger efter 24 timer, for de kan bide og i værste fald dræbe dyret. Voksne dyr bliver let for tykke.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Voksne dyr graver og ligger skjult det meste af dagen. De er nataktive og aktive jægere, som venter i baghold. Mange dyr lærer deres holder at kende og tigger mad. Arten er en enspænder uden for yngletiden og har det fint alene. To voksne af samme størrelse kan dele en beholder på mindst 75 × 30 cm, men ivrige dyr kan nappe hinanden i hale og tæer ved fodring. Ved trussel krummer dyret sig sammen og løfter halen mod angriberen.

Huden er tynd og gennemtrængelig, og salte og olier fra hænderne kan skade den. Håndtér derfor dyret så lidt som muligt, med rene, våde hænder, og vask hænderne bagefter. Hold aldrig larver af forskellig størrelse sammen; den største æder de mindre, og det er netop den kombination, der udløser den kannibalske form.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Dyrene bliver kønsmodne efter fem måneder til tre år, afhængigt af temperatur, fødemængde, vandforhold, trængsel og underart. I tidligt udtørrende damme går det hurtigst, i kolde højtliggende søer langsomst. Hannen kendes på den længere og højere hale og, i yngletiden, en større kloak end hunnens.

PARRING

Yngletiden varierer mellem underarterne, og æglægning ses i de fleste måneder. I naturen udløses vandringen til yngledammene af regn; triggeren i fangenskab er dårligt forstået. Dyrene samles i stort tal i vandhuller og yngler sammen. Hannen skubber hunnen med snuden, går under hendes hage, og hun berører hans hale og kloak, så han afsætter en spermatofor, som hun samler op.

Landlevende dyr er meget svære at få til at yngle indendørs. Neotene, gællede voksne kan avles på samme måde som *A. mexicanum*, i koldt vand med planter at lægge æg på.

ÆG OG LARVER

Æglægningen sker om natten, normalt 24-48 timer efter parringen. Æggene lægges enkeltvis eller i klumper på kviste, planter og bunden af vandet, og en klump kan rumme op til 100 æg. En hun lægger 100-1000 æg pr. sæson, fordelt på flere klumper. Klumperne er løsere end hos andre arter i slægten og går let i stykker. Æggene klækker efter 19-50 dage, afhængigt af underart og vandtemperatur.

Larverne er rovdyr og skal have levende, små vanddyr som dafnier, myggelarver og små krebsdyr. Der er ingen yngelpleje. Hold ensartede larver sammen, og sorter ofte efter størrelse, for at undgå kannibalisme.

METAMORFOSE

Larverne bliver i vandet i 2,5-5 måneder, før de forvandler sig. Forvandlingen ses på, at gællerne bliver kortere og forsvinder, at finnekanten på halen bliver mindre, og at halen bliver rundere. Voksenfarverne kommer og er fuldt udviklet efter uger til måneder.

Når tegnene kommer, sænkes vandstanden, og akvariet vippes, eller der lægges en nem adgang til land. Fodringen fortsætter, for tarmen ændres ikke som hos frøer, men nogle dyr afviser mad i en periode. Pas på, at det lave vand ikke forurenes af uspist foder. Når forvandlingen er afsluttet, flyttes dyret til voksenopsætningen. Nogle dyr forvandler sig aldrig og bliver gællede voksne.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger flyttes til en voksenopsætning med fugtigt papir eller et fugtigt underlag uden tørv og med skjul, når forvandlingen er helt færdig. Giv små foderdyr som små regnorme, små fårekyllinger og stykker af orme, og fodr dem oftere end voksne. Mængder og intervaller for ungerne er ikke kendt.

Sorter ungerne efter størrelse, så de ikke æder hinanden. Hold underlaget fugtigt og køligt, ikke over 24 °C, og skift det oftere end til voksne.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør og tilgiver små fejl, men disse problemer er hyppige:

- For varmt: over 25 °C i længere tid kan være livsfarligt.
- Fedme hos voksne dyr: fodr moderat, og brug nyfødte mus og voksmøllarver sjældent.
- Sultede nyindkøbte larver, der får for store måltider: kan gå i chok og dø. Fodr små, hyppige måltider.
- Bid mellem larver: skader på gæller og ben. Hold ensartede dyr sammen.
- Surt underlag, fx tørv: giver tab af salte. Undgå tørv.
- Fårekyllinger uden kalktilskud: kan give knoglesygdom.

- Slugt grus eller sten: kan være dødeligt.
- Ammoniak og nitrit i larvebassinet: kræver et cyklet filter og vandskift.
- Udtørring: giv en vandskål og et fugtigt underlag.

Salamandre kan bære svampesygdommen Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*), som er dødelig for mange arter. Sæt nye dyr i karantæne i mindst 60 dage, og vask hænder og redskaber mellem beholdere.

Gå til en dyrlæge med forstand på padder, hvis dyret afviser mad i længere tid, har åbne sår eller hælder til den ene side, når det svømmer.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.